

מאורי הא"ש

שמואל שלמה טעללער - קרית יואל

לזכרו הבהיר של
כקש"ת מרנא הגה"ק
רבי אליקים
שלעזינגער
זצוק"ל
ראש ישיבת הרמ"ה לאנדאן

פרשת
האזינו תשפ"ז
גליון
ל"ב

ב"ה

חיוב 'כיבוד' אם על פי תורה

קעז) כותב נכדו הגר"א אלכסנדר שלעזינגער שליט"א מירושלים עיה"ק.
בעברי על הגליון (ל"א) ראיתי מה שדודי הגאון ר' ישעי' שליט"א הזכיר
על מה שנכנס כל יום לאשתו לספר לה על הנעשה, הגם שהיתה הרבה שנים
במצב של בלי הכרה ה"י.

ברצוני להוסיף בזה, שכמו כן היה מבקש ממני ומאשתי והילדים שלי
שניכנס כסדר להבאבע לספר לה על הנעשה. וכן כאשר באנו מאר"י והבאנו
להראות תמונות מהמשפחה, ביקש ממנה שתראה ל'באבי' את התמונות. וכן
כל הזמן עמד עלינו שניכנס לבאבי, על אף שלכאורה לפי ראות עינינו כלל
לא היתה בהכרה ה"י.

(לנו הוא הסביר, כי באמת לעולם אין אנו יכולים לדעת אם היא מנותקת
לגמרי או היא כן מבינה קצת, ואכן כאשר ספרנו לו שהעניינים שלה התמקדו
על התמונות, מאד נהנה ואמר שיתכן כי אפילו אם יש לה אפילו אחוז קטן
שהיא מבינה הרי שמצויים אנו בזה עפ"י תורה לכבדה ולהוקירה).

אה, דאס איז א תורה'דיג לעבן, ורק התורה הקדושה ונתיבות ההלכה
מנטוות דרכינו, ולא 'די מענטשליכע געפילן'.

העיקר: כוונת השמות הק' בתפילה

קעז) במשך השנים כמה פעמים שאלתי אותו בחודש אלול מה להתחזק
ומה צריך להיות הקבלה הטובה לשנה הבאה, וכל פעם אמר לי אותה קבלה,
"**להתחזק בכוונת השמות הק' בתפילה**".

ערב ראש השנה תשפ"ה כשהייתי אצלו וחזרתי על שאלה זו, חזר שוב
על אותה תשובה, והאריך הרבה בחומר הדברים על מה שאין מכוונים כראוי
בשמות הק' בתפילה.

גם כאשר אמרתי לו **שהגר"א ז"ל** כותב שמעיקר הדין בשם 'הוי"ה' די
בכוונת 'אדון הכל', התעקש כי ראשית גם בזה צריך לכוון במלא הכוונה,
ושנית, ודאי מהראוי לכוון ב'הכל', והראה לי דברי **רבנו בחיי** (אני זוכר איזה
פרשה) שהאריך בזה.

עזות היתה בי, ואמרתי לו כי כל פעם הוא חוזר לי על אותה קבלה אולי
יאמר קבלה אחרת, אז שאלני **"נו, וכי בקבלה זו האם הנך עומד בזה?"**...
עניתי לו כי כל שנה אני אכן מנסה בזה, אך עם הזמן מחמת הקושי זה
נתרופף בידי, ענה לי בסוג של ניצחון **"נו, הרי הנך מודה שאני צריך לומר
לך זאת כל פעם מחדש, ואם זה עוזר אפילו לתקופה קצרה ואפילו לחלק
מהתפילות הרי כבר הרווחתי"**.

בהמשך לקבלה שאמר לי לכוון השמות הק', אמר לי באחד הפעמים
שהרבה אנשים טועים בכוונת השם, באמרם לדוגמא **ברוך אתה אדון הכל**
היה היה ויהיה, והפירוש הנכון הוא **ברוך אתה ג-ט שהוא אדון הכל היה היה**
ויהיה כמו"כ בשם אלקים ג-ט שהוא תקיף ובעל היכולת ובעל הכוחות כולם.

ובאהבתה ישגה תמיד

קעט) דרך אגב, באותה ביקור אף למדתי אתו בחברותא את השיעור
שהכין לדרשת שבת שובה היה זה בענין **הזכריות בעשיית** (אחר כך שמעתי
שזו היתה השיעור האחרון שלו שנמסר בהיכל הישיבה).

ויצוין כי על אף היותו כבר בגיל של כמעט בן ק"ג שנים הוא למד אתי
בערך כשעתיים בריכוז נורא, ודייק בלשון הר"ן ובעל המאור, וכאשר לי

בתור אברך היה קשה לי הריכוז מחמת שהסתובבו שם בחדר אנשים באותה
שעה, אך לו זה לא הפריע כלל, (השיעור הודפס השבוע בגליון 'מתורתו').

בחלום אדבר בו

קפ) עוד אוסיף מאותה ביקור - חודש אלול תשפ"ד-תשרי תשפ"ה -
מחזה נורא שהייתי עד לזה, ובעיני ראיתי ובאזני שמעתי, וראיתי במוחש
דבקות בתורה מהו.

בליל שבת באמצע שנתו שמעתי אותו מדבר בקול, וחשבתי שהוא קורא
לי, נכנסתי לחדרו והנה הוא ישן, ובאמצע שנתו היה עסוק בכך **שמדברי**
הרא"ש מבוואר שלא כהתוס' יו"ט... היה זה בסדר טהרות...

ושיחתו זו בשנתו נמשך כרבע שעה, בה הקריא את **לשון הרא"ש, ומה**
שמבוואר שלא כהתוס' יו"ט, וכל זה הי' בתוך שנתו בחלום... ואכן בשיעור
'טהרות' שמסר במוצש"ק הזכיר זאת.

לא הרהבתי עוז לשאלו, אם זה נתחדש לו תוך שנתו, או בשנתו רק חזר
על מה שנתחדש לו עוד מקודם.

המתפלל בעד חבריו

קפא) היה זה באחד השנים שהזכרתי את עצמי אצלו קודם ראש השנה
שיתפלל עבורי.

אמר לי בתנאי שגם אני אתפלל עבורו לאחר ראש השנה או יום הקדוש.
לאחר יוה"ק שאל אותי אם אכן התפללתי עבורו, עניתי לו כי אכן כן, וגם
קניתי עלי' כדי שאוכל לעשות **'מי שברך'** עבורו, הוא מאד נהנה ומאז כל
שנה היה אומר לי קודם ראש השנה **"מיר האבן דאך א געשעפט..."**

בשנה שעברה תשפ"ו - שנתו האחרונה - לא התאפשר לי לדבר אתו
בטעלפאן בימים אלו, ניסיתי כמה פעמים ולא היה באפשרותו לדבר.

באחד הימים בעשרת ימי תשובה התקשר אלי חזרה, ולא היה באפשרותי
לענות לו, בקיצור **'עם האט זיך נישט אויסגעארבעט'...**

בערב יום הקדוש כשהתקשרתי אמרו לי שהוא ביקש שלא להעביר לו
טעלפאנען. ביקשתי מאחד הנכדים שהי' שם שיכתוב שמי ובני ביתי על
קוויטל, ויעביר לו להתפלל עבורנו.

לאחר יום הקדוש כשדיברתי אתו בטעלפאן היה קצת קשה להבין אותו
כי היה חלש ביותר, אך אמר שאכן קיבל את הפיתקא והתפלל עבורנו.

לצערי השנה פירוש המילות בסליחות שאומרים היום **'אין מי יעמוד**
בעדי' מקבל משנה תוקף, כי ה'געשעפט' שלנו נסגרה בעוה"ר.

יום טוב היה עושה בצאתו בשלום מן הקודש

קפב) הצהלה והשמחה שלו במוצאי יום הקדוש היה משהו שלא מעלמא
הדין.

הייתי רגיל לדבר איתו בטעלפאן במוצאי יום הקדוש. הסעודה שנערכה
בביתו בהשתתפות רבים מבני המשפחה ותלמידים, עם השירות ותשבחות,
הריקודים היה שמחה של אמונה כפשוטו ממש, מי שלא ראה זאת לא יבין
זאת.

טובת הנאה לבעלים

קפג) באותה ביקור באלול תשפ"ד, היה זה בשבת שלפני שבת סליחות
והמצב בארה"ק עם המלחמות לא היה רגוע כזכור.

במוצש"ק התחילו הודעות על ביטולי טיסות, הייתי שם יחד עם **אבי**

הדרכה בענין 'דרך הלימוד'

קפז) בחודש אדר תשפ"ב כתבתי 'מאמר השקפה' בענין 'דרך הלימוד הנהיג כהיום בישיבות', ובתוה"ד כתבתי כדברים האלו:
"על הצדיקים ועל החסידים ועל זקני שארית".

פארגאנגענעם ראש חודש אדר א', האט זיך אויפגעשטעלט 'דער לעצטער לייב', רב האי גאון וצדיק, זקן ויושב בישיבה משיירי כנה"ג ומעתיק השמועה רבי אליקים שלעזינגער שליט"א אין היכל הישיבה הרמה אין לאנדאן, און ער האט ארויסגעגעבן אן אמת'ע ווי געשריי, קול ה' בכח קול ה' בהדר, ער האט איבערגעזאגט תורת אמת פון פריערדיגע דורות - וואס אויב וועלט וואלט געווען וועלט - וואלטן די ווערטער געדארפט ברענגען אן ערד ציטערניש אינעם עולם הישיבות מקצה העולם ועד סופו.

דער ראש ישיבה שליט"א האט זיך אויפגעשטעלט אין היכל 'ישיבה הרמה' - א מקום תורה וואו עס זענען דא תלמידים וואס קענען כל התורה כולה, תלמידי חכמים און גאונים מופלגים, און זיצן שוין אויפן זעלבן בענקל 60 יאר רצופות - און פארלאנגט און געמאנט פון די לומדים:

"עס איז אריבער פיר חדשים פון ווינטער זמן תשפ"ב, און מ'האט נאר געלערנט פיר בלאט?... וואס גייט דא פאר?"

נאנט צו א דריי-פערטל שעה איז געשטאנען דער גרויסער תלמיד און 'חברותא' פונעם חזון איש, דער גרויסער תלמיד פון הגה"ק מהרי"צ דושינסקיא, דער גרויסער תלמיד פונעם בריסקער רב, און ער האט געמאנט פון די תלמידי חכמים שבדורינו אז דער היינטיגער מהלך ווי אזוי מ'לערנט איז א טעות גמור.

דער ראש ישיבה טענה'ט אז א ישיבה בחור האט געלערנט לכה"פ 100 בלאט בעיון א יאר, צען יאר זיצן און לערנען האט געמיינט 1,000 בלאט גמרא בעיון, כאטש דאס איז נישט גאנץ ש"ס, אבער דאס איז שוין גענוג צו האבן א ידיעה מקיפה אין גאנץ ש"ס.

אין די טייערע ווערטער האט דער ראש ישיבה צונומען דעם 'אמאליגן' דרך הלימוד. דער דרך הלימוד פון 'עיון' האט געהאט די מעלה אז עס האט אויסגעריבן דעם קאפ, עס האט אויסגעלערנט טראכטן מיט א תורה'דיגע סברא. דער דרך הלימוד פון 'בקיאות', דאס האט אויסגעריבן דעם זכרון אז מ'זאל קענען געדענקען הונדערטער בלעטער גמרא, ווידעראום א מענטש וואס נוצט נישט דעם מח, בלייבט אן שכל. קומט אויס אז איינער וואס לערנט נאר אויף איין מהלך בלייבט ער נאר מיט א האלבן מח...

חכמינו ז"ל זאגן (שבת קי"ד ע"א) א תלמיד חכם איז דער וואס 'שראלין אותו הלכה בכל מקום ואומר', מ'קען אים איבעראל פרעגן און ער ווייסט איבעראל צו ענטפערן. א איד וואס זיצט און לערנט און ער קען נישט ש"ס, ער האט נישט קיין בקיאות אין ש"ס, ווי קען ער זיין בגדר תלמיד חכם?!

דער ראש ישיבה זאגט אז דער חילוק איז אין די התמדה, אמאל האט א בן תורה געלערנט יומם ולילה, ער האט במשך דעם גאנצן מעת לעת נישט געהאט עפעס אנדערש אויף די וועלט אויסער עסק התורה עמל ויגיעת התורה, און איינער וואס לערנט טאג און נאכט דער קען אנקומען צו לערנען עיון און בקיאות, און וואקסן אן אמת'ער גרויסער תלמיד חכם.

די צווייטע נקודה איז 'חזרה', א ענין וואס איז אמאל געווען א יסוד, ווען מ'האט געוואוסט אז דער עיקר לערנען איז דאס חזרן, און אן חזרן כסדר קען מען נישט געדענקען קיין לערנען, מ'איז א זורע ואינו קוצר. דאס האט ליידער געהאט א גרויסע הזנחה אין די דורות האחרונות, אז די עמל ויגיעה וואס מ'לייגט אריין אין דעם וואס עס ווערט היינט אנגערופן 'עיון' איז נישט שייך דערויף קיין חזרה.

דער ראש ישיבה שליט"א - א חברותא פון גאון ישראל וקדושו החזון איש מיט 75 יאר צוריק - שרייט 'דער חזון איש האט גע'חזר' יעדע גמרא זיבן מאל'. ע"כ. אחרי שנתפרסם המאמר לרבים, כתב לי ידידי הר"ג ר' יואל אדרי שליט"א: "הראתי המאמר למוריני הר"מ שליט"א, והגם שמאוד לא ניחא לי 'זוען מ'באשרייבט איהם' אבל אמר לי שממש 'האפט גיט פארשטאנען וואס ער האט געזאגט'... ואמר 'זוען איך קען אזוי שרייבן, וואלט איך עס אויך אזוי געשריבן'..."

מורי שליט"א, ביום ראשון כשהיינו אמורים לחזור ביום ראשון אחה"צ, ונודע על ביטולי טיסות אמרי"ר שליט"א נה"ל לא רגוע.

ומורי זקני זלה"ה שם לב שאבי אינו רגוע, שאל אותי 'מפני מה אביך נראה כ"כ אומרוהיג', סיפרתי לו על המצב בארה"ק וכי יש ביטולי טיסות. אמר לי כי באמת כששמע שאנו מתכננים להגיע אליו, חשב מיד בדעתו לומר לנו שאין המצב רגוע ואולי אין זה כדאי לצאת באלה מסעי בשעה זו, אך ההנאה שיש לו מהביקור גבר על כך, ומאחר שלא שאלנו לדעתו החליט לא להתערב, אז תוך כדי אותה שיחה הודה לי מאד על הביקור. וב"ה שזכינו להנאותו.

ידע כל הנסתרות

קפד) ראיתי שדודי הגאון ר' מאיר שליט"א הזכיר ממה שראו אצלו 'סימנים' בתקופה האחרונה.

אז בשנים האחרונות היה אבי זה שהיה מגיע אליו כל שנה בחג הפסח, והנה ב'בין הזמנים אב' האחרון (תשפ"ה) כשאבי היה אצלו, כשנפרד הימנו, אמר לו זקני 'כי בעזרת השם קוממטו דאך צוריק אויף סוכות'.

אבי חשב שהוא טועה ומתכוון לפסח, כי זה היה כוונתו לבא שוב ללאנדאן לחג הפסח.

אך בהתקרב ימי הסוכות התקשר זקני ז"ל לאבי לברר מתי הוא בא, ואבי אמר שהוא מגיע לפסח, אך זקני התעקש עמו בתוקף שהוא צריך להגיע לסוכות, ובשעתו היה זה פלא, אך בהמשך התברר מה שהתברר שבנתיים עלה בסערה השמימה ואותנו עזב לאנחות.

ב. עוד בענין זה שמעתי מדודי הר"ג ר' משה אורי שליט"א ככלות השבעה כשחזרנו מעלי' לקברו, כי ראש הח"ק סיפר לו כי לערך שלשה שבועות קודם פטירתו, שלח לקרוא את החברא קדישא במוצש"ק ועבר אתם למשך כמחצית השעה על כל הפרטים איך שינהגו עמו לאחר אריכות ימיו.

רשימות וזכרונות בצל הקודש

קפה) המשך רשימ"א קדיש"א מהג"ר חיים בהגריי שלעזינגער שליט"א נכד מוריני ז"ל, ממה שזכה לראות במשך השנים אצל מוריני הראש ישיבה ז"ל בימים הנוראים.

יד. פעם אמר שצריך לנוח קצת ואין בכוחו לענות טעלפאנען, וביני לבני התקשר תלמידו חביבו הגאון ר' שמעון הירשלער זצ"ל, ואמרתי לו שאי אפשר עכשיו.

אח"כ אמרתי למרן זצוק"ל שר' שמעון הירשלער התקשר ואמרתי שאי אפשר לדבר עכשיו, גער בי ואמר 'איי, איי מידארף וויסן ווער יא און ווער נישט!....'

טו. שכנו להבחל"ח האדמו"ר הר"צ רבי שמואל בנימין קרוים שליט"א היה רגיל לבקרו בערב יום כיפור, וחי' מחזה נורא בכל פעם שנפגשו, שניהם היו בוכים ברמעות שליש למשך כחמש דקות, ונפרדו, והיה אימת יום הקדוש מורגש בכל פינות הבית!....!!!!

טז. מוצאי יוה"כ היה יו"ט גדול מאד אצלו, היה ממש שט בעולם אחר והיה מאריך שלחנו באריכות גדולה, ובשמחה יתירה גם כשהיה זקן מופלג. (ע"כ מהרשימ"א ליוה"ק, המשך מחג הסוכות בגליון הבעל"ט)

די גרעסטע ברכה "דו זאלסט וועלן..."

קפו) סיפר לי מוריני הר"מ ז"ל:

זוכרני בהיותי ילד, וביקרתי עם דודי זצ"ל את הגאון ר' משה מרדכי זצ"ל, ר"מ סלאבאדקע, ונתן לי ברכה: "זאלסט וועלן לערנען".

וכל ימי הצטערתי למה לא בירכני "זאלסט קענען לערנען".

אולם עכשיו היום אני יודע כי ברכה זו היא עיקר העיקרים לשלימות - "זאלסט וועלן". וחפצים לי את הדברים במקום, ואם רוצים באמת יכולים להגיע.

ולקח לי יותר מארבעים שנה להגיע לידי התבוננות דברי הצדיק זצ"ל.